

LA/Petri Jääskinen/TB

14.11.1985

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRINGAR I UTRÄKNINGSSÄTTET FÖR StPL-PENSIONER

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensioner.

Förslaget ansluter sig delvis till de ändringar i socialskyddet som ingick i den inkomstpolitiska helhetsuppgörelsen år 1984.

I propositionen föreslås en ändring av StPL, så att då förmånstagare medan anställningen fortgår utan avbrott övergår från heltidsarbete till deltidsarbete eller tvärtom och arbetsförtjänsten samtidigt väsentligt förändras, uträknas pension särskilt för heltidsanställningen och särskilt för deltidanställningen. En ändring med motsvarande innehåll (s.k. tekniskt avbrytande av arbetsförhållande) gjordes i APL genom en lag som trädde i kraft 1.1.1985 (607/84).

Samtidigt föreslås att sättet för uträknandet av StPL-pensioner ändras så, att pensionen räknas ut särskilt för varje enskild anställning som fortgått i en följd utan avbrott.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft 1.1.1987.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

BILAGA

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om statens pensioner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Propositionens syfte är att ändra grunderna för pension, som utgår för anställning hos staten, så att pensionen bättre än för närvarande motsvarar förmånstagarens arbetshistoria och inkomstnivå.

I propositionen föreslås lagen om statens pensioner ändrad så att då förmånstagaren sålunda, att anställning fortgår utan avbrott, övergår från heltidsarbete till deltidarbete eller tvärtom och arbetsförtjänsten samtidigt väsentligt förändras, pensionen räknas särskilt för den anställningsperiod under vilken förmånstagaren har arbetat på heltid och särskilt för sig för den anställningsperiod under vilken han har arbetat på deltid. Till denna del hör propositionen ihop med de förändringar av socialskyddet som ingår i den in-

komstpolitiska helhetsuppgörelsen för år 1984. En ändring med motsvarande innehåll har gjorts i lagen om pension för arbetstagare genom en lag, som trädde i kraft 1.1.1985 (607/84).

Förmånstagarens anställning hos staten kan bestå av flera helt separata anställningsförhållanden, vilka kan avvika betydligt från varandra visavi förtjänstnivån. Då även pension, som utgår på grundvalen av dessa, borde fastställas så att den motsvarar förtjänstnivån under vederbörande anställningsförhållande måste lagen om statens pensioner ändras också på så sätt att pensionen räknas särskilt för ettvarit anställningsförhållande, som har pågått utan avbrott.

Avsikten är att lagen bringas i kraft 1.1.1987.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuvarande läge och föreslagna
ändringar

Enligt lagen om statens pensioner (280/66; LSP) är huvudregeln den att den pensionsgrundande lönen räknas ut av de indexjusterade arbetsförtjänsterna av anställning under två kalenderår, som valts ut bland de högst fyra sista kalenderåren före anställningens upphörande. Såsom pensionstid för pensionslön som fastställs på sagda sätt, utgående från förtjänsten under de fyra sista kalenderåren, räknas förmånstagarens hela anställning hos staten. Pensionen bestäms med andra ord alltid på basen av inkomsterna under de fyra sista åren, också för tidigare, separata anställningsperioder. I detta hänseende avviker lagen om statens pensioner från lagen om

pension för arbetstagare (395/61; LPA) enligt vilken pensionen räknas särskilt för varje avslutat arbetsförhållande.

Om förmånstagaren så, att han är anställd utan avbrott, övergår från ett långvarigt heltidsarbete till deltidarbete eller om hans arbetstid annars förändras så, att arbetsförtjänsten samtidigt väsentligt sjunker, kan det hända att hela hans pensionskydd på grund av ovan beskrivna regel för beräkning av pensionslönen försvagas betydligt, om deltidanställningen förläggs till de fyra sista anställningsåren. Ett motsvarande missförhållande kan uppkomma om förmånstagarens anställning upphör innan han går i pension, och han senare återgår till en statlig anställning med väsentligt mindre lön. Pensionen motsvarar inte förmånstagarens arbetshistoria och förtjänstnivå

heller i ett sådant fall där förmånstagaren, under det att anställningen har fortgått utan avbrott, har övergått från långvarigt deltidarbete till stadigvarande arbete på heltid medan förtjänstnivån samtidigt har stigit, eller då förmånstagarens förtjänst av hans sista, måhända synnerligen kortvariga statliga anställning är betydligt högre än förtjänsten av en tidigare, betydligt långvarigare anställning.

För korrigerig av ovan beskrivna missförhållanden föreslås lagen om statens pensioner ändrad så att pensionen, då förmånstagarens regelbundna arbetstid under anställning, som fortgår utan avbrott, har förändrats så, att förändringen inte är avsedd att vara tillfällig, och då hans arbetsförtjänst samtidigt väsentligt förändras, räknas särskilt för sig för den anställningsperiod som föregår och för den anställningsperiod som följer på nämnda förändring. På detta sätt skulle man gå till väga också i de fall där arbetstiden har förändrats stegvis. De stadganden som föreslås motsvarar stadgandena i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (607/84).

För att pensionen skall motsvara förmånstagarens arbetshistoria och förtjänstnivå också i de fall där det i förmånstagarens arbetshistoria ingår flera separata anställningar, i vilka inkomstnivåerna väsentligt avviker från varandra, måste lagen om statens pensioner samtidigt ändras så, att pensionen räknas särskilt för sig för varje anställning som har fortgått utan avbrott. Om alltså förmånstagarens anställning upphör före pensionsfallet och han ånyo tillträder en sådan statlig anställning, som inte omedelbart följer på föregående anställning, fastställs hans pension enligt förslaget skilt för vardera anställningen. Då förmånstagaren övergår från en anställning, som är underställd lagen om statens pensioner till en annan anställning, som också lyder under nämnda lag, anses det enligt förslaget, liksom också för närvarande, att anställningen har fortgått utan avbrott, om övergången sker omedelbart.

För närvarande räknas den statliga pensionen i allmänhet ut första gången först efter pensionsfallet. Om propositionen antas innebär det att pensionen alltid räknas ut efter att envar anställning, som har fortgått utan avbrott, upphör eller efter att en fortlöpande anställning anses ha blivit avslutad för fastställande av pension på grund av en förändring av arbetstiden och en därtill hörande väsentlig förändring av arbetsförtjänsten. Ett dylikt förfarande, där rätten till pension för anställningsförhållanden räknas ut tidigare, gör pensionsskyddets verkställighet överskådligare.

Också förmånstagaren själv har enligt förslaget alltid, så snart envar fortlöpande anställning har upphört, möjligheten att av statskontoret erhålla uppgifter om sin rätt till pension och storleken av den pension som han har förtjänat. Detta kan, ur förmånstagarens synvinkel, anses vara en fördel jämfört med rådande praxis. Betydelsen av denna förmån framgår särskilt av att förmånstagaren, då han överväger huruvida han skall övergå i deltidarbete eller i arbete där förtjänstnivån är lägre, kan beakta hur en eventuell övergång påverkar hans pensionsskydd.

2. Ärendets beredning

Propositionen har beretts vid statens delegation för pensionsärenden, där också de centralorganisationer som representerar statligt anställd personal är företrädare.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen påverkar pensionsbeloppet endast då förmånstagaren har flera separata anställningsförhållanden till staten och då arbetsförtjänsten inom loppet av en fortlöpande anställning väsentligt ändras som en följd av en förändring av bestående karaktär i fråga om arbetstiden. Propositionen innebär att pensionen i större utsträckning än tidigare kommer att bestämmas på basen av förmånstagarens arbetshistoria och förtjänstnivå.

Det är ytterst svårt att i mark uppskatta hur propositionen påverkar de pensioner som beviljas och därigenom statshushållningen. Inverkan på pensionskostnaderna beror, förutom på hur möjligheterna att utnyttja deltidarbete och arbetskraftens rörlighet utvecklas, också på hur LPA-indexet utvecklas i relation till lönerna i framtiden. Man kan dock förmoda att största delen av statens pensioner kommer att räknas på samma sätt som hittills också efter att propositionen har trätt i kraft. Då propositionens verkningar på en enskild pensions belopp därtill, beroende på personens arbetshistoria, kan vara antingen neutrala, positiva eller negativa, blir de totala verkningarna på pensionskostnaderna sannolikt mycket små. Verkningarna på pensionskostnaderna framgår långsamt och kan skönjas i sin helhet först om 30 år.

DETALJERAD MOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. Enligt 5 mom. i paragrafen anses anställning, som har fortgått utan avbrott, ha blivit avbruten för fastställande av pension, om förmånstagarens såsom regelbunden betraktade arbetstid har förändrats och förändringen inte är avsedd att vara tillfällig, och hans arbetsförtjänst samtidigt väsentlig har förändrats. Enligt 6 mom. i paragrafen iakttas detta förfarande också om arbetstiden förändras stegvis, såvida förändringen av arbetsförtjänsten har inträffat inom loppet av högst tre år. Pensionen räknas enligt förslaget särskilt för sig för den anställningsperiod som föregår nämnda ändring och för den anställningsperiod som följer efter ändringen.

Enligt förslaget anses dock anställningen ha fortgått utan avbrott, om pensionsfallet inträffar inom loppet av två år efter att anställningen på basen av 5 eller 6 mom. har uppdelats i skilda perioder för bestämmande av pension. Detta förfarande hindrar att pensionsskyddet slumpmässigt försvagas i de fall där framtiden får en betydande inverkan på pensionen.

Det är ändamålsenligt att dela anställningen i separata perioder på sagda sätt för uträkning av pensionen endast i sådana fall, där förtjänstnivåns förändring på ett väsentligt sätt påverkar förmånstagarens pensionsskydd. Därför förutsätter momentets tillämpning att arbetsförtjänsten minskar med minst en fjärdedel eller stiger med minst en tredjedel som en följd av ändringen av arbetstiden.

Momentets tillämpningsområde omfattar inte kortvariga anställningsförhållanden, som pågår mindre än tre år, eftersom dylika anställningsförhållandens endast föga påverkar pensionens belopp. Förfarandet gäller enligt förslaget heller inte förmånstagare, som inte har regelbunden arbetstid.

Med förändring av arbetstiden avses en förändring av arbetstidens längd. Förändringen av förtjänstnivå skall alltid höra ihop med en förändring av arbetstiden, men den behöver inte bero uteslutande på denna.

Momentets tillämpning förutsätter att förändringen av arbetstiden inte är avsedd att vara tillfällig.

En övergång till deltidarbete kan t.ex. ske så att förmånstagaren helt lämnar sin huvudsyssla och omedelbart, utan att avbryta anställningsförhållandet till staten, övergår i deltidssyssla. Om förmånstagaren före den omedelbara övergången har varit anställd hos staten i tre år blir det aktuellt att omedelbart vid övergången tillämpa de stadganden som föreslås, om förutsättningarna för tillämpning i övrigt föreligger beträffande arbetstiden och förtjänstnivåns förändring.

Övergång till deltidarbete kan i vissa fall ske också så att förmånstagaren beviljas tjänstledighet eller motsvarande befrielse från heltidstjänst eller -befattning för viss tid. En dylik situation föreligger då förmånstagare övergår i deltidarbete i enlighet med förordningen om deltidarbete vid statens ämbetsverk och inrättningar (25/83). Enligt nämnda förordning kan tjänstledighet eller motsvarande befrielse från tjänst eller befattning beviljas för högst ett år i sänder. Enligt förslaget är förutsättningarna för tillämpning av ifrågavarande moment uppfyllda då förmånstagaren har övergått i deltidarbete enligt nämnda förordning för den maximala tid som tillåts enligt förordningen.

Enligt förslaget anses dock anställningen ha fortgått utan avbrott, om pensionsfallet inträffar inom loppet av två år efter att anställningen på basen av 5 eller 6 mom. har uppdelats i skilda perioder för bestämmande av pension. Detta förfarande hindrar att pensionsskyddet slumpmässigt försvagas i de fall där framtiden får en betydande inverkan på pensionen.

Enligt 7 mom. i paragrafen får förmånstagaren, om han så önskar, av statskontoret uppgift om huruvida en förändring av arbetstid och förtjänstnivå föranleder att anställningen delas på perioder enligt 5 eller 6 mom. för fastställande av pension. Om förutsättningarna för att tillämpa 5 eller 6 mom. föreligger fastställs enligt förslaget samtidigt det pensionsbelopp som har influtit av den anställning som sålunda har avslutats.

7 §. Paragrafens 1 mom. föreslås ändrat så att den pensionsgrundande lönen bestäms särskilt för envar anställning. I momentet har därtill, som en specificering, innefattats en hänvisning, som gäller justeringen av arbetsförtjänsterna enligt det löneindextal som avses i 16 § 1 mom. och som fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare. I övrigt har momentets innehåll inte ändrats.

Av att 1 mom. i paragrafen ändras på nämnda sätt följer att man, i fråga om exceptionell justering av den lön som enligt stadgandet i 2 mom. i paragrafen är pensionsgrundande, måste ange vilken av de pensioner, som utgår på grundvalen av fortlöpande anställningsförhållanden, som kan justeras. I enlighet med stadgandena i lagen om pension för arbetstagare föreslås att justeringen förrättas för den anställning som senast har forfgått utan avbrott eller, då fråga är om invalid- eller arbetslöshetspension, för de senaste anställningarna då dessa har upphört inom loppet av ett år före pensionsfallet.

I detta sammanhang föreslås också att förutsättningarna för momentets tillämpning specificeras, så att de stämmer överens med lagen om pension för arbetstagare på så sätt att en justering av pensionslönen kommer i fråga, om ändringen i förtjänstnivån väsentligt inverkar på förmånstagarens pensionsskydd.

Avsikten är den att en anställning inte på basen av förslagets 1 § 5 eller 6 mom. skall uppdelas i separata perioder för fastställande av pension, om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. föreligger. Därför föreslås att till slutet av 7 § 2 mom. fogas ett stadgande om att anställningen skall anses ha forfgått utan avbrott vid tillämpning av 2 mom. utan hinder av vad som är stadgat i 1 § 5 och 6 mom.

10 §. Till början av paragrafens 1 mom. har fogats ett stadgande, enligt vilket pensionen skall räknas särskilt för envar anställning.

När anställning skall anses bestå av separata anställningar vid tillämpningen av 10 § 1 mom. bestäms på basen av 1 § 4 mom. 1 meningens samt de nya 5 och 6 mom. som föreslås. Enligt 1 § 4 mom. 1 meningens anses anställning ha forfgått utan avbrott fastän förmånstagaren övergår från ett anställningsförhållande, som är underställt lagen om statens pensioner, till ett annat anställningsförhållande, som också lyder under nämnda lag, om övergången sker omedelbart. Härvid anses anställningen, vid tillämpning av 10 §, utgöra en och samma anställning. Om övergången däremot inte har skett omedelbart

anses det tidigare anställningsförhållandet och det nya anställningsförhållandet som separata anställningar. På sistnämnda sätt går man till väga också i det fall där förmånstagaren upphör att vara anställd hos staten och senare återgår till en statlig anställning, eller då en fortlöpande anställning uppdelas på olika anställningar på basen av förslagets 1 § 5 eller 6 mom.

Enligt det nuvarande 4 mom. i paragrafen får pension enligt lagen om statens pensioner uppgå till högst 66 % av den pensionsgrundande lön som utgår enligt 7 §. Emedan pensionen i framtiden enligt förslaget skall räknas särskilt för envar anställning har 4 mom. ändrats, så att det sammanlagda beloppet av pensioner, som räknas för olika anställningar, får uppgå till högst 66 % av den pensionsgrundande lönen för sådan pension där pensionstiden är minst två år. En pensionstid om minst två år förutsätts därför att maximibeloppet därigenom kunde bestämmas så att det bättre motsvarar nivån hos den inkomst som förmånstagaren har haft under en längre tid. Om det inte finns någon sådan pension, där pensionstiden är minst två år, skall pensionens maximibelopp enligt förslaget bestämmas på basen av den högsta pensionsgrundande lönen.

2. Ikraftträdande

Det föreslås att lagen bringas i kraft den 1 januari 1987.

Lagen föreslås bli tillämpad på anställningar, som upphör medan den är i kraft, dock så att stadgandena i 1 § 5, 6 och 7 mom. skall tillämpas på anställningar där den förändring av arbetstiden som avses i sagda moment eller, om förändringen sker stegvis, den första förändringen som lagen avser, inträffar efter lagens ikraftträdande. Förslaget inverkar, om det antas, på pension, som beviljas på basen av anställning, som forfgår då lagen träder i kraft, först efter att nämnda förändring eller, om förändringen sker stegvis, den första förändringen inträffar, och bara om ifrågavarande förändring inträffar efter lagens ikraftträdande.

Det ikraftträdelsestadgande som föreslås innebär att pensionen för de förmånstagare som vid lagens ikraftträdande inte innehar en sådan anställning som berättigar till pension enligt lagen om statens pensioner och som inte heller i ett senare skede före pensionsfallet kommer att inneha en sådan anställning fastställs enligt gällande stadganden. Om förmånstagaren däremot vid

lagens ikraftträdande eller därefter innehar en anställning, som berättigar till pension enligt lagen om statens pensioner, skall en sådan anställning som har upphört före lagens ikraftträdande enligt förslaget räknas till godo såsom pensionstid i första hand för pension, som fastställs på grundvalen av en sådan anställning som förmånstagaren har innehaft vid lagens ikraftträdande. Om sådan anställning inte finns, räknas pensionstiden för pension, som fastställs på grundvalen av den anställning som först börjar efter lagens ikraftträdande.

För att förmånstagaren inte, i det skede då lagen träder i kraft, skall åsamkas förluster på grund av att en eventuellt t.o.m. långvarig anställning med högre lön skulle räknas som pensionstid för pension, som bestäms för anställ-

ning med betydligt lägre lön, föreslås att lagen, om förmånstagaren så önskar, kan tillämpas retroaktivt som om den hade varit i kraft när den förändring av arbetstid och förtjänstnivå som avses i 1 § 5 och 6 mom. senast inträffade före 1.1.1987 eller när till pension berättigande anställning sista gången avslutades före 1.1.1987.

Avsikten är inte att genom lagförslaget ändra det stadgande i 1 § 4 mom. som gäller rätt till pension på grund av anställningar som innehas samtidigt. Ovan beskrivna ikraftträdelsestadgande gäller enligt förslaget också dessa anställningar.

Med stöd av vad ovan anförts föreläggs Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § 1 och 2 mom. och 10 § 1, 2 och 4 mom. lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66).

av dessa lagrum 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 9 januari 1981 (15/81), 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 29 juli 1976 (664/76), 2 mom. sådant det lyder i lag av den 10 december 1971 (851/71) och 4 mom. sådant det lyder i lag av den 23 december 1982 (1026/82), samt fogas till 1 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 10 december 1971 nya 5, 6 och 7 mom. som följer:

1 §

Förändras arbetstgares såsom regelbunden betraktade arbetstid sedan anställningen har fortgått minst tre år och sjunker hans arbetsförtjänst samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och är förändringen av arbetstiden inte avsedd att vara tillfällig, anses anställningen såsom annan anställning, räknat från ingången av den månad som följer på förändringen, dock inte, om pensionsfallet inträffar innan två år har förflutit.

Vad som ovan i 5 mom. är stadgat tillämpas också, såvida det blir klart att förändringen i arbetstiden har skett stegvis och att arbetsförtjänsterna på grund härav har förändrats på det sätt som avses i nämnda moment under en period av högst tre år, räknat från den första förändringen. Vid jämförelse mellan arbetsförtjänsterna vid olika tidpunkter justeras dessa i enlighet med 16 §.

På ansökan av förmånstagaren skall beslut utfärdas om huruvida 5 eller 6 mom. är tillämpligt på anställningen och, om detta är fallet, fastställas den rätt till pension som förvärfvas för anställning, som har upphört på detta sätt. I

detta beslut får ändring sökas på det sätt varom är stadgat i 23 §.

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för envar anställning genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda, i enlighet med 16 § justerade arbetsförtjänsterna av anställning under de 2 kalenderår, som på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst 4 sista kalenderåren före anställningens upphörande. Har anställningen fortgått under flera än 2 kalenderår, beaktas inte det år, under vilket anställningen började, såvida anställningen ej under nämnda kalenderår fortgått minst 6 månader. Kan 3 kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst, utan avseende, och kan 4 kalenderår väljas, lämnas även det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är störst, utan avseende. Har anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Då fråga är om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen

ha upphört vid utgången av den kalendermånad som föregår den i 9 § 1 mom. avsedda invaliditetens början.

Blir på grund av förmånstagarens anmälan utrett, att den arbetsförtjänst som han har erhållit i den senaste i lagen åsyftade anställningen av särskild orsak varit lägre än hans enligt 16 § justerade arbetsförtjänst i anställningen innan denna orsak uppträdde var under så lång tid, att den större arbetsförtjänsten kunde anses stabil, och inverkar denna omständighet väsentligen på hans pensionsskydd, skall såsom pensionsgrundande lön betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänst i anställningen som han skulle ha haft, ifall nämnda orsak inte hade uppträtt. Detsamma gäller även övriga anställningar, såvida de har upphört under en tid om 360 sådana dagar närmast före pensionsfallet, för vilka förmånstagaren inte har uppburit i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) nämnd, enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Utredds det att den arbetsförtjänst som erhålls av anställningen av undantagsskäl är på motsvarande sätt högre än ovan nämnda stabiliserade arbetsförtjänst, kan den pensionsgrundande lönen på samma sätt sänkas. Utan hinder av vad som i 1 § 5 och 6 mom. är stadgat anses anställningen ha fortgått utan avbrott vid tillämpningen av detta moment.

10 §

Pension räknas särskilt för envar anställning. Pensionens belopp utgör, för envar anställning, i fråga om varje till pensionstiden hänförd hel månad 1/12 procent för tiden före den 1 juli 1962 och från och med denna tidpunkt 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen.

Pensionens belopp utgör dock, för envar anställning, för varje till pensionstiden hänförd hel månad 11/60 procent av den pensionsgrundande lönen,

a) om förmånstagaren under de 6 månader som omedelbart föregick anställningens upphörande har varit anställd utan avbrott och vid anställningens upphörande uppnått den för tjänsten eller arbetet stadgade pensionsåldern samt om han under de 5 år som omedelbart föregick uppnåendet av denna ålder eller anställningens upphörande, förvärvat en pensionstid på sammanlagt minst 3 år; eller

b) om invalid- eller arbetslöshetspension beviljas med tillämpning av 5 § 2 mom. eller ålderspension med tillämpning av 8 § 3 eller 4 mom.

De pensionerna som har fastställts för envar anställning räknas samman. Pensionernas sammanlagda belopp får uppgå till högst 66 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för pension, som räknas i enlighet med denna lag, då pensionstiden är minst två år. Finns ej sådan pension får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 66 % av den högsta pensionsgrundande lönen för pension, som räknas i enlighet med denna lag. Har förmånstagare på grundval av anställning, som har beaktats för en enligt denna lag utgående pension, rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller har han på grundval av anställning, som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten, rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare, eller har han på grundval av verksamhet, som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten, rätt till pension från internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingssamarbetet på basen av minst fem års verksamhet, avdras från pension, som utgår enligt denna lag,

1) ett belopp som utgör 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen för varje till pensionstiden hänförd månad, för vilken den inkomst som erhållits från staten har beaktats för pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, samt dessutom för sådan tid mellan invaliditetens eller arbetslöshetens början och uppnåendet av pensionsåldern som har räknats till godo för pension enligt denna lag, om den inkomst som svarar mot denna tid har beaktats för ovan nämnd pension och denna helt eller delvis grundar sig på inkomst av anställning hos staten;

2) pension, som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag; och

3) pension, som betalas av internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundvalen av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som har uppburits hos förmånstagaren, och på samma anställningstid som pension enligt denna lag;

varvid inte beaktas avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Den tillämpas på anställning, som upphör medan lagen är i kraft, dock så, att 1 § 5, 6 och 7 mom. lagen tillämpas på sådana anställningar där i sagda moment åsyftad förändring av arbetstiden eller, om förändringen sker stegvis, den första förändringen inträffar medan lagen är i kraft. Anställning, som har upphört innan lagen träder i kraft, räknas såsom pensionstid för pension, som utgår på grundvalen av anställning, som har fortgått vid lagens ikraftträdande eller,

om sådan anställning ej föreligger, anställning som först har börjat medan lagen har varit i kraft.

Om förmånstagaren efter 1.1.1987 innehar sådan anställning som räknas såsom pensionstid, kan lagen på förmånstagarens ansökan tillämpas retroaktivt, som om den hade varit i kraft när förändring som avses i 1 § 5 och 6 mom. senast inträffade före 1.1.1987 eller när till pension berättigande anställning sista gången avslutades före 1.1.1987.

Helsingfors den 1 november 1985

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Urpo Leppänen*

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § 1 och 2 mom. och 10 § 1, 2 och 4 mom. lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66),
av dessa lagrum 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 9 januari 1981 (15/81), 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 29 juli 1976 (664/76), 2 mom. sådant det lyder i lag av den 10 december 1971 (851/71) och 4 mom. sådant det lyder i lag av den 23 december 1982 (1026/82), samt fogas till 1 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 10 december 1971 nya 5, 6 och 7 mom. som följer:

Gällande lag

1 §

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda arbetsförtjänsterna av anställning under de 2 kalenderår, som på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst 4 sista kalenderåren före

Förslag

1 §

Förändras arbetstgares såsom regelbunden betraktade arbetstid sedan anställningen har fortgått minst tre år och sjunker hans arbetsförtjänst samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och är förändringen av arbetstiden inte avsedd att vara tillfällig, anses anställningen såsom annan anställning, räknat från ingången av den månad som följer på förändringen, dock inte, om pensionsfallet inträffar innan två år har förflutit.

Vad som ovan i 5 mom. är stadgat tillämpas också, såvida det blir klarlagt att förändringen i arbetstiden har skett stegvis och att arbetsförtjänsterna på grund härav har förändrats på det sätt som avses i nämnda moment under en period av högst tre år, räknat från den första förändringen. Vid jämförelse mellan arbetsförtjänsterna vid olika tidpunkter justeras dessa i enlighet med 16 §.

På ansökan av förmänstagaren skall beslut utfärdas om huruvida 5 eller 6 mom. är tillämpligt på anställningen och, om detta är fallet, fastställas den rätt till pension som förvärvas för anställning, som har upphört på detta sätt. I detta beslut får ändring sökas på det sätt varom är stadgat i 23 §.

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för envar anställning genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda, i enlighet med 16 § justerade arbetsförtjänsterna av anställning under de 2 kalenderår, som på

Gällande lag

anställningens upphörande. Har anställningen fortgått under flera än 2 kalenderår, beaktas inte det år, under vilket anställningen började, såvida anställningen ej under nämnda kalenderår fortgått minst 6 månader. Kan 3 kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst, utan avseende, och kan 4 kalenderår väljas, lämnas även det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är störst, utan avseende. Har anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Då fråga är om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen ha upphört vid utgången av den kalendermånad som föregår den i 9 § 1 mom. avsedda invaliditetens början.

Blir på grund av förmånstagarens anmälan utrett, att den i anställningen erhållna arbetsförtjänsten av särskild orsak varit lägre än vad arbetsförtjänsten i anställningen innan denna orsak uppträdde var under så lång tid, att den större arbetsförtjänsten kunde anses stabil, och inverkar denna omständighet väsentligen på hans pension, skall såsom pensionsgrundande lön betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänst i anställningen som han skulle hava haft, ifall nämnda orsak icke uppträtt. Blir det utrett, att den i anställningen erhållna arbetsförtjänsten av särskild orsak varit på motsvarande sätt högre än den ovan nämnda stabila arbetsförtjänsten, må den pensionsgrundande lönen på motsvarande sätt sänkas.

10 §

Pensionens belopp utgör i fråga om varje till pensionstiden hänförd hel månad 1/12 procent av den pensionsgrundande lönen för tiden före den 1 juli 1962 och 1/6 procent för tiden därefter.

Förslag

nedan nämnt sätt valts ut bland de högst 4 sista kalenderåren före anställningens upphörande. Har anställningen fortgått under flera än 2 kalenderår, beaktas inte det år, under vilket anställningen började, såvida anställningen ej under nämnda kalenderår fortgått minst 6 månader. Kan 3 kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst, utan avseende, och kan 4 kalenderår väljas, lämnas även det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är störst, utan avseende. Har anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Då fråga är om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen ha upphört vid utgången av den kalendermånad som föregår den i 9 § 1 mom. avsedda invaliditetens början.

Blir på grund av förmånstagarens anmälan utrett, att *den arbetsförtjänst som han har erhållit i den senaste i lagen åsyftade anställningen* av särskild orsak varit lägre än *hans enligt 16 § justerade arbetsförtjänst* i anställningen innan denna orsak uppträdde var under så lång tid, att den större arbetsförtjänsten kunde anses stabil, och inverkar denna omständighet väsentligen på hans *pensionskydd*, skall såsom pensionsgrundande lön betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänst i anställningen som han skulle ha haft, ifall nämnda orsak inte hade uppträtt. *Detsamma gäller även övriga anställningar, såvida de har upphört under en tid om 360 sådana dagar närmast före pensionsfallet, för vilka förmånstagaren inte har uppburit i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) nämnd, enligt förtjänsten avvägd dagpenning.* Utredds det att den arbetsförtjänst som erhålls av anställningen av undantagsskäl är på motsvarande sätt högre än ovan nämnda stabiliserade arbetsförtjänst, kan den pensionsgrundande lönen på samma sätt sänkas. *Utan hinder av vad som i 1 § 5 och 6 mom. är stadgat anses anställningen ha fortgått utan avbrott vid tillämpningen av detta moment.*

10 §

Pension räknas särskilt för envar anställning. Pensionens belopp utgör, *för envar anställning*, i fråga om varje till pensionstiden hänförd hel månad 1/12 procent för tiden före den 1 juli 1962 och från och med denna tidpunkt 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen.

Gällande lag

Pensionsbeloppet utgör dock för varje till pensionstiden hänförd full månad 11/60 procent av den pensionsgrundande lönen,

a) om förmånstagaren under de 6 månader, som omedelbart föregingo anställningens upphörande, varit i oavbrutet fortgående tjänstgöring och vid dess upphörande uppnått den för tjänsten eller arbetet stadgade pensionsåldern samt om han under de 5 år som omedelbart föregingo uppnåendet av denna ålder eller anställningens upphörande, förvärvat en pensionstid på sammanlagt minst 3 år; eller

b) om invalid- eller arbetslöshetspension beviljas med tillämpning av 5 § 2 mom. eller ålderspension med tillämpning av 8 § 3 eller 4 mom.

Pension får uppgå till högst 66 procent av den pensionsgrundande lönen enligt 7 §.

Har förmånstagare på grundval av anställning, som beaktats för en enligt denna lag utgående pension, rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller har han på grundval av anställning, som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten, rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare, eller har han på grundval av verksamhet som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten rätt till pension från internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingssamarbetet på basen av minst fem års verksamhet, avdrages från pension som utgår enligt denna lag,

1) ett belopp som utgör 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen för varje till pensionstiden hänförd månad, för vilken den inkomst som erhållits från staten har beaktats för pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, samt dessutom för sådan tid mellan invaliditetens eller arbetslöshetens början och uppnåendet av pensionsåldern som räknats till godo för pension enligt denna lag, om den inkomst som svarar

Förslag

Pensionens belopp utgör dock, för *envar anställning*, för varje till pensionstiden hänförd hel månad 11/60 procent av den pensionsgrundande lönen,

a) om förmånstagaren under de 6 månader som omedelbart föregick anställningens upphörande har varit anställd utan avbrott och vid anställningens upphörande uppnått den för tjänsten eller arbetet stadgade pensionsåldern samt om han under de 5 år som omedelbart föregick uppnåendet av denna ålder eller anställningens upphörande, förvärvat en pensionstid på sammanlagt minst 3 år; eller

b) om invalid- eller arbetslöshetspension beviljas med tillämpning av 5 § 2 mom. eller ålderspension med tillämpning av 8 § 3 eller 4 mom.

De pensionerna som har fastställts för envar anställning räknas samman. Pensionernas sammanlagda belopp får uppgå till högst 66 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för pension, som räknas i enlighet med denna lag, då pensionstiden är minst två år. Finns ej sådan pension får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 66 % av den högsta pensionsgrundande lönen för pension, som räknas i enlighet med denna lag. Har förmånstagare på grundval av anställning, som har beaktats för en enligt denna lag utgående pension, rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller har han på grundval av anställning, som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten, rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare, eller har han på grundval av verksamhet, som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten, rätt till pension från internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingssamarbetet på basen av minst fem års verksamhet, avdras från pension, som utgår enligt denna lag,

1) ett belopp som utgör 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen för varje till pensionstiden hänförd månad, för vilken den inkomst som erhållits från staten har beaktats för pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, samt dessutom för sådan tid mellan invaliditetens eller arbetslöshetens början och uppnåendet av pensionsåldern som har räknats till godo för pension enligt denna lag, om den inkomst som svarar

Gällande lag

mot denna tid har beaktats för ovan nämnd pension och denna helt eller delvis grundar sig på inkomst av anställning hos staten;

2) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag; och

3) pension, som betalas av internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundvalen av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som uppburits hos förmånstagaren, och på samma anställningstid som pension enligt denna lag;

varvid inte beaktas avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

Förslag

mot denna tid har beaktats för ovan nämnd pension och denna helt eller delvis grundar sig på inkomst av anställning hos staten;

2) pension, som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag; och

3) pension, som betalas av internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundvalen av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som har uppburits hos förmånstagaren, och på samma anställningstid som pension enligt denna lag;

varvid inte beaktas avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Den tillämpas på anställning, som upphör medan lagen är i kraft, dock så, att 1 § 5, 6 och 7 mom. lagen tillämpas på sådana anställningar där i sagda moment åsyftad förändring av arbetstiden eller, om förändringen sker stegvis, den första förändringen inträffar medan lagen är i kraft. Anställning, som har upphört innan lagen träder i kraft, räknas såsom pensionstid för pension, som utgår på grundvalen av anställning, som har fortgått vid lagens ikraftträdande eller, om sådan anställning ej föreligger, anställning som först har börjat medan lagen har varit i kraft.

Om förmånstagaren efter 1.1.1987 innehar sådan anställning som räknas såsom pensionstid, kan lagen på förmånstagarens ansökan tillämpas retroaktivt, som om den hade varit i kraft när förändring som avses i 1 § 5 och 6 mom. senast inträffade före 1.1.1987 eller när till pension berättigande anställning sista gången avslutades före 1.1.1987.